

Van
RTA werkgroep cultuur:
P. Kraak en K. van Dongen
(tot medio januari 2016 Karin Methorst)

Kenmerk
n.v.t.

Aan
Raads- en commissieleden

Kopie aan
College

Datum
24 april 2016

Onderwerp
Stand van zaken RTA werkgroep cultuur en
doorkijk naar behandeling Cultuurnota (mei 2016)

Beste leden,

De Cultuurvisie 2016-2019 staat ter behandeling op de raadsagenda van mei.
Met deze memo willen wij:

- de stand van zaken van de RTA werkgroep cultuur weergeven;
- aandachtspunten voor de commissie- en raadsbehandeling van de cultuurnota aandragen;
aandachtspunten waarbij een keuze wenselijk of noodzakelijk is;
- jullie uitnodigen voor een informatie- en discussieavond over de Cultuurvisie 2016-2019.

Wat heeft de RTA werkgroep cultuur tot nu toe gedaan?

Gestart is met het inlezen in de materie. Informatie over het cultuurbeleid van Minister Bussemaker, de huidige Renkumse Cultuurvisie 2005-2015, informatie uit andere gemeenten, etc. Ook heeft meteen in het begin (april 2015) een gesprek plaatsgevonden met de ambtenaar die in onze gemeente verantwoordelijk is voor het opstellen van de nieuwe cultuurnota.

Er is een werkbezoek gebracht aan de gemeente Diepenheim, met als doel te bezien wat er daar allemaal gebeurt om het zijn of worden van kunstenaarsdorp te ondersteunen en te enthousiasmeren. Er is een gesprek gevoerd met Scarabee om vanuit de hoek van de kunstenaars te horen wat hun bevindingen zijn.

Aandachtspunten en uitgangspunten betreffende gemeentelijk cultuurbeleid

Gemeenten zijn de grootste subsidiënt van cultuur. Zij gaven volgens het CBS (zie bijlage) in 2011 € 1736 miljoen netto uit aan cultuur en hebben tot 2014 slechts ongeveer 4% daarop bezuinigd. Maar gemeente staan voor een moeilijke opgave gelet op taakverzwaringen en kortingen op te decentraliseren taken en op het gemeentefonds. Daarnaast zijn er bedreigingen door de cultuurbezuinigingen van Rijk en provincies, terwijl veel burgers niet meteen prioriteit geven aan cultuur. Maar cultuur houdt altijd een eigen en toegevoegde waarde, zeker wanneer je de relatie legt met onderwijs, economie, toerisme en het sociale domein. De RTA werkgroep Cultuur wil met haar werkzaamheden deze terreinen verbinden en daarmee een bijdrage leveren aan het bewustwordingsproces rond cultuur in onze gemeente.

Wettelijk en overige kader gemeentelijk cultuurbeleid

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de gemeente met betrekking tot cultuur zijn nergens binnen een wettelijk kader beschreven. De gemeente mag naar eigen inzicht cultuur- en cultuureducatiebeleid ontwikkelen. Er zijn geen verplichte voorschriften of regelgeving waar dit beleid aan zou moeten voldoen. Alleen in het kader van deelname aan een Rijksprogramma op het gebied van cultuureducatie, zoals het nieuwe “Cultuureducatie met kwaliteit”¹, worden onderlinge (bestuurlijke) afspraken gemaakt. Deelname aan dit programma kent een vrijwillig karakter.

Kunst en cultuur dragen in grote mate bij aan de leefbaarheid, verbondenheid en algemeen gevoel van welbevinden van inwoners. Daarbij komt dat onze gemeente een rijke historie heeft wat betreft kunst en cultuur en alleen al daarom een reputatie heeft op te houden. Tussen kunst en cultuur en het gemeentelijke beleid bestaat dus zeker een link.

Kunst en cultuur raken aan het beleid op het gebied van economie (recreatie, toerisme) en groen en het ruimtelijk beleid. Denk aan kunsthistorie, monumenten, kunst in openbare ruimte, de recreatieve functie van musea. Ook het accommodatiebeleid is voor deze sector relevant, al was het maar omdat een deel van de subsidie, soms een belangrijk deel, in accommodatiekosten zit.

De volgende Renkumse nota's kennen raakvlakken met cultuurbeleid:

- Strategische Visie 2040
- Beleidsnota Archeologie gemeente Renkum 2010
- De Ruimtelijke Visie 2015
- De basisvisie Landgoederen en Buitenplaatsen 2013
- Beleidsnotitie Bed and Breakfast 2010
- Evenementenbeleid 2009
- Bibliotheekbeleidskader 2012 – 2015
- Sociale structuurvisie Gemeente Renkum; Renkum (ver)bindt! 2008

Wat zegt het coalitieakkoord over cultuur

In het coalitieakkoord “Veranderend Renkum” is hierover het volgende opgenomen:

---

1 Cultuureducatie met kwaliteit; Fonds voor cultuurparticipatie <http://www.cultuurparticipatie.nl/subsidies/cultuureducatie-met-kwaliteit/>

- “De kernkwaliteiten van onze gemeente (cultuurhistorie, Airborne, kunst & cultuur, landschap) zijn belangrijk voor de economie en moeten worden verstrekt. Initiatieven die de kernkwaliteiten verbeteren worden zoveel mogelijk ondersteund. Daarnaast willen we de toeristische recreatieve band van onze dorpen met de rivier versterken.
- De economische visie wordt geëvalueerd. Als daar aanleiding toe is, wordt de aanpak veranderd om de gestelde doelen te behalen.
- In 2015 wordt de Cultuurvisie geactualiseerd. Daarin wordt opgenomen hoe gemeente Renkum haar status als kunstenaarsgemeente kan vergroten. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijkheden om het atelier-, expositie- en oefenruimten te vergroten.”

De Cultuurvisie 2016-2019 Gemeente Renkum

Gemeente Renkum heeft een vigerend beleidsdocument, te weten de “Cultuurvisie gemeente Renkum 2005-2015”, vastgesteld door de raad op 25 januari 2006. De visie is tot stand gekomen na een uitvoerige consultatie van de verschillende culturele instellingen in de gemeente en door intensieve samenwerking tussen divers afdelingen binnen de organisatie van de gemeente. Met deze visie wilde het gemeentebestuur de eigenheid en het specifieke dorpse karakter van de lokale situatie benadrukken, waarbij de cultuurvisie het ambitieniveau weergeeft.

In een bijlage bij de (nieuwe) Cultuurvisie 2016-2019 is een evaluatie ambitie Cultuurvisie 2005-2015 opgenomen.

Nu de looptijd van de cultuurvisie is afgelopen, is het tijd om een nieuwe cultuurnota op te stellen en door de raad te laten vaststellen.

De Cultuurvisie 2016-2019 heeft de navolgende vijf speerpunten:

1. Cultuurhistorie en erfgoed;
2. Landgoederen en buitenplaatsen;
3. Kunstenaarsgemeente;
4. Airborne geschiedenis;
5. Cultuureducatie en -participatie.

De RTA werkgroep stelt vast dat er een logische relatie is te leggen tussen deze Cultuurvisie en de visie en strategie van de gemeente Renkum ter zake van het toerisme en economie. Gelet op het brede spectrum heeft de RTA werkgroep cultuur enkel de focus gehad op speerpunt drie, te weten kunstenaarsgemeente. Wat valt volgens de RTA werkgroep onder dit begrip?:

- Amateurkunst én kunst door professionals en professionele kunstuitoefening;
- Zang, dans, fotografie, oude en moderne kunst, muziek, schilderijen (modern en klassiek), etc.

De doelstelling van de werkgroep is dan ook hierop gericht en luidt als volgt: *Bijdragen aan het tot stand brengen van een gedeeld beeld met betrekking tot de vraag wat het daadwerkelijk betekent om “kunstenaarsgemeente” te zijn.*

Aandachtspunten

Amateur en professional

De RTA werkgroep maakt bewust een brede keuze als het gaat om kunstenaars; én amateur én professional. Om amateurkunst in het sociaal domein te behandelen en professionele kunstuitoefening in het kader van de Cultuurvisie, lijkt een wat kunstmatige keuze. Amateurkunst kan vanzelf overgaan in professionele kunstuitoefening. Voorwaarden scheppen voor amateurkunstufoefening heeft direct gevolgen voor de uitoefening van kunst door professionele kunstenaars (en omgekeerd).

Alle kunstvormen

De RTA werkgroep benadert de kunstuitoefening daarnaast ook breed wat betreft de kunstuitingen: niet enkel historische schilderijen uit de Oosterbeekse school, maar ook moderne kunst, zang, dans, fotografie, muziek etc. Het is niet gewenst om bepaalde kunstvormen uit te sluiten. Het kan gewenst zijn om bepaalde kunstvormen (extra, tijdelijk) te ondersteunen.

Kunstenaarsgemeente?

Het Coalitieakkoord gaat uit van het feit dat de gemeente Renkum haar status als

kunstenaarsgemeente kan vergroten. Dit gaat dus uit van de vooronderstelling dat wij nu een kunstenaarsgemeente zijn. Voor de RTA werkgroep cultuur is dat nog de vraag: wat betekent het om een kunstenaarsgemeente te zijn (of te worden) en wat moet je daarvoor doen of laten? Om een kunstenaarsdorp te zijn is een visie en ambitie noodzakelijk: wat wil je als gemeente en wat is de rol van de gemeente? Je kunt ook niet alles: als je alles wilt, is de kans groot dat er eigenlijk niets komt of gerealiseerd wordt. Wij zijn niet het Bergen van het Oosten en dat worden we ook niet! Wij zijn gemeente Renkum en wat wil je daar mee? Om te blijven hangen in de sfeer van "wij hadden ooit de Oosterbeekse school" is te weinig.

Financiële aspecten

Uitgangspunt is dat beoefenaars van kunst zelf "hun broek ophouden". Gemeente Renkum heeft wel een actieve, ondersteunende en faciliterende rol en opstelling. Gedacht wordt aan vormen van (tijdelijke) financiële ondersteuning; het vergroten (in ieder geval niet verkleinen) van accommodatie voor kunstenaars; actieve en professionele ondersteuning vanuit de gemeente van initiatieven (vergelijkbaar aan de ondernemersfunctionaris, het instellen van een cultuurfunctionaris?). Gemeentelijke accommodatie wordt (om niet/tegen kostprijs?) open gesteld voor de mogelijkheid van tentoonstellingen). Kunstenaars zijn zelf actief in crowdfunding.

Cultuur, toerisme en economie

Daarnaast moet gekeken worden of cultuur toerisme en economie elkaar kunnen versterken, daar liggen kansen voor synergie en samenwerking. En ook of het zijn van een kunstenaarsgemeente betekent dat elke kern hierin een gelijkelijk aandeel heeft? Eerder is de discussie in de gemeente gevoerd over een kunstenaarsdorp, een sportdorp, etc.

Uitnodiging Informatie- en discussieavond

De Cultuurvisie is inmiddels gepresenteerd tijdens de netwerkbijeenkomst van 19 april a.s. en de zienswijzen naar aanleiding hiervan worden aan jullie toegestuurd vóór de behandeling in de gecombineerde commissie van 11 mei a.s.

De RTA Cultuur wil, voorafgaand aan de behandeling in deze commissie, graag samen met jullie over één speerpunt uit de visie verder van gedachten te wisselen, te weten: de kunstenaarsgemeente. Dit gebeurt op maandag 9 mei a.s. De uitkomsten van de ze RTA bijeenkomst kunnen jullie dan eveneens meenemen bij de behandeling van de visie.

De vragen die wij tijdens deze RTA bijeenkomst aan jullie willen voorleggen, luiden:

1. Wat betekent het om een kunstenaarsgemeente te zijn (of te worden) en wat moeten wij daarvoor concreet doen of laten?
2. Welke (financiële) middelen en instrumenten kunnen en willen wij daarvoor inzetten?
3. Wat is onze rol als gemeente? Hoe vullen wij onze rol als regie voerende gemeente op dit beleidsveld in? Wat verwachten wij van de kunstenaars?
4. Hoe borgen wij dat het beleidsveld cultuur een eigen dimensie houdt in combinatie met toerisme en economie?

We hopen jullie te zien en spreken op maandag 9 mei a.s. om 20.00 uur in de raadzaal. Het programma is zo samengesteld dat er volop ruimte is om met elkaar van gedachten te wisselen. Vooraf aanmelden stellen wij zeer op prijs: graag tijdig bij de griffie doorgeven of je wel of niet komt.

Met hartelijke groet, RTA Cultuur, Kees en Peter